

Spis treści

Przedmowa	7
1. Pochwała metodologii	13
Pojęcie metodologii i metody w socjologii	13
Zadania i zajęcia metodologii	16
Metody metodologii	19
Pożytki i krytyka metodologii	20

CZĘŚĆ I. BADANIA ANKIETOWE

2. Polska socjologia ankietowa wobec nowych doświadczeń	27
Narodziny i rozkwit socjologii ankietowej	27
Zmierzch socjologii ankietowej	34
3. O rzetelności i nierzetelności badań sondażowych w Polsce socjalizmu realnego	46
Rozważania podstawowe	47
Stronniczy wpływ badaczy i zleceniodawców badań na wyniki sondaży	49
Empiryczny test hipotezy	49
Stronniczy dobór i wpływ ankierów	55
Stronniczy wpływ kwestionariusza	57
Dobór i realizacja próby źródłem stronniczości wyników	59
Konformizujący wpływ wartości i opinii dominujących w społeczeństwie na wyniki sondaży	63
Empiryczny dowód istnienia zjawiska	64
Wpływ stopnia pluralizmu i możliwości ekspresji	68
Wpływ stopnia akulturacji badań sondażowych	71
Wpływ charakteru ośrodka badawczego	72
Zakończenie	77
Postscriptum 2002	79
4. Jak działa filtr „nie wiem”? O perspektywie poznawczej w metodologii badań sondażowych	81
O co chodzi?	81
Jak silne są filtry „nie wiem”?	85
Jaki jest mechanizm filtru „nie wiem”?	89
Czego się dowiedzieliśmy?	97
Postscriptum 2002	98

CZĘŚĆ II. BADANIA DOKUMENTARNE

5. Socjolog wobec dokumentów urzędowych	103
Rodzaje i interpretacja dokumentów urzędowych	104
Zastosowania danych urzędowych	108

Dane urzędowe źródłem problemów i hipotez	108
Obserwacja pośrednia	111
Opis procesów społecznych	113
Sprawdzanie hipotez o zależnościach	115
Opis normatywnych ram życia społecznego	117
Ograniczenia i trudności w korzystaniu z danych urzędowych	118
Braki, nieznajomość i niedostępność danych urzędowych	118
Urzędowy charakter kategoryzacji danych i konserwatyzm statystyki	120
Nieznajomość okoliczności zapisu	121
Selektywny charakter danych urzędowych	122
Problemy z rzetelnością danych urzędowych	124
Ograniczona porównywalność danych urzędowych	125
Dokumenty urzędowe jako fakty społeczne	128
Agregatowy charakter danych urzędowych	129
Zakończenie	131
6. Wiarygodność źródeł i rzetelność danych urzędowych	132
Pojęcie wiarygodności informatora	132
Produkcja danych urzędowych jako proces społeczny	134
Rejestracja faktów z otoczenia instytucji	134
Rejestracja działalności instytucji	141
Błąd pomiaru i fakty społeczne	145
7. Od mobilizacji do nie-reprezentacji: PZPR w świetle statystyki własnej	148
Zmiany w liczebności PZPR	149
Zmiany w składzie społecznym PZPR	152
Przemiany pokoleniowe w PZPR	157
Konkluzje i spekulacje	160

CZĘŚĆ III. BADANIA EKSPERYMENTALNE

8. Eksperyment w naukach społecznych w ujęciu filozofii nauki	165
Problem wykonalności eksperymentu	168
Problem dopuszczalności eksperymentu	170
Problem sensowności eksperymentu	174
Nauki społeczne wobec problemów z eksperymentowaniem	180
9. Quasi-eksperymentalne oceny reform społecznych	182
Potoczne oceny reform społecznych	182
Quasi-eksperymentalna analiza szeregów czasowych	188
Zakończenie	204
10. Eksperyment Psametyka: fakt, fikcja i wzór do naśladowania	206
Indeks nazwisk	221